

קם זקן ואמר: רבי רבי, חזר בך, האילן הוא ו', והפרי שלו י', כף הוא ודאי. אבל ענפיו למעלה הוא ה' עליונה, ושרשו ה' התחתונה, ומי שמפריד הענף ממנו, זהו מקצץ בנטיעות, וכך הוא נקצץ מהעולם הזה ומן העולם הבא.

ועוד מצוה להתעסק בתורה יומם ולילה, זהו שכתוב והגית בו יומם ולילה, וכי יכול אדם להתעסק בתורה בכל הימים והלילות כל ימיו, והרי הקדוש ברוך הוא לא בא בטרוניא עם בריותיו? אלא כל מי שקורא קריאת שמע בכל יום ערב ובקר, כאלו מקום בו והגית בו יומם ולילה, כל המצוות יש מהם שתלויות בפרי האילן, מהם בענפים, מהם בשרשים, מהם באילן, ומשום זה נקראת התורה עץ חיים, וכל מי שאוכל ממנו, ואכל וחי לעלם.

ויש אילן למטה שענפיו ושרשיו והגוף והפרי שלו, כלם סם המות, וזה סמא"ל. מי שעובר על התורה, נשקה מאותו אילן ומתפרנס ממנו, ועליו נאמר כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ומחצד שלו חיי צער.

ועוד, שכונה היא מצות העמדת מלך, זהו שכתוב שום תשים עליך מלך, וכביכול, כל זמן שאין שכונה במקומה אין מלך, ומשום ששכינה היא מלכות על אדם, נאמר בו שום תשים עליך מלך, להיות ישראל בה כלם בני מלכים. שאין מלך בלי מלכות, שבגלות שפחה תירש גברתה, ובזמן שיבא המשיח נאמר ומלכותה? תן המלך לרעותה הטובה ממנה, היא מלכותו, היא

קם סבא ואמר רבי רבי חזור בך, אילנא הוא ו', איבא דיליה י' הקי הוא ודאי, אבל ענפוי לעילא איהו ה' עלאה ושרשוי ה' תתאה, ומאן דאפריש ענפא מיניה דא איהו מקצץ בנטיעות, והכי אתקצץ איהו מעלמא דין ומעלמא דאתי.

ועוד מצוה להתעסק באורייתא יומם ולילה, הדא הוא דכתיב (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה, וכי יכול בר נש להתעסק באורייתא בכל יומי ולילי כל יומי, והא קודשא בריך הוא לית בא בטרוניא עם בריותיו, אלא כל מאן דקרא קריאת שמע בכל יום ערב ובקר, כאלו מקיים בו והגית בו יומם ולילה, כל פקודין אית מנייהו דתליין בפרי אילנא, מנייהו בענפין, מנהון בשרשין, מנהון באילנא, ובגין דא אתקריאת אורייתא עץ חיים, וכל מאן דאכל מניה ואכל וחי לעולם.

ואית אילנא לתתא, דענפוי ושרשוי וגופא ואיבא דיליה, כלהו סם המות ודא סמא"ל, מאן דאעבר על אורייתא, אתשקיא מההוא אילנא ואתפרנס מיניה, ועליה אתמר (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ומסטרדא דיליה חיי צער.

ועוד שכינתא איהי מצות העמדת מלך, הדא הוא דכתיב (דברים יז טו) שום תשים עליך מלך, וכביכול כל זמנא דלית שכינתא באתרהא לית מלכא, ובגין דשכינתא איהי מלכות על בר נש, אתמר ביה שום תשים עליך מלך, למיהוי ישראל בה כלהו בני מלכים. (דף ט ע"ב) דלית מלך בלא מלכות, דבגלותא שפחה תירש גברתה, ובזמנא דייתי משיחא אתמר (אסתר א יט) ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה, איהי